

KOMISIJA SKUPŠČINE REPUBLIKE SLOVENIJE

ZA USTAVNA VPRAŠANJA

1. seja

(19. junija 1990)

Predsednik: dr. France Bučar

Seja se je začela ob 9.10 uri.

France Bučar: Začenjam sejo ustavne komisije. Vse vas lepo pozdravljam. Dnevni red ste dobili. Gre za omejeno področje našega dela. Zanekrat bi se zaradi nujnosti samega postopka omejili samo na razpravo o teh ustavnih amandmajih, kjer moramo dati svoje mnenje. Ti amandmaji so bili že predme razprave v prejšnji ustavni komisiji, dobili ste tudi to ustrezno gradivo in se z njim seznanili. V Poročevalcu so bili oblikovani ti ustavni amandmaji v najnovejši verziji in sedaj naj bi slovenska skupščina k njim dala svoje mnenje, katerega mora predložiti njej naša ustavna komisija. Predlog teh amandmajev je bil predložen tudi Izvršnemu svetu, ki je k njim zavzel svoje stališče, o čemer bo poročal predstavnik Izvršnega sveta. Mi bi se morali najprej načelno dogovoriti o tem, ali sploh razpravljamo o teh amandmajih v tem smislu, ali sploh smo za to, da damo pristanek na te amandmaje. Prvič. Če smo, ali damo, delno ob tem je bilo že sprejeto stališče, mislim da o tem ni več potrebno razprave, ker naša skupščina se je že odločila, da k tem amandmajem da svoje soglasje selektivno, glede na tiste, ki so za nas sprejemljivi in za katere menimo, da so tudi potrebni. To je predmen prve in načelne odločitve. Mogoče bi predstavnik Izvršnega sveta najprej

nas seznanil z njihovim stališčem. Prosim. Se strinjate s tem dnevnim redom?

Miran Potrč: Jaz bi prosil. Vem da je situacija taka, da se nam mudi. Samo če bi lahko oblikovali nek dogovor. V kakšnem roku bomo seje ustavne komisije sklicevali. Meni se je vrsta ljudi opravičevala, ker smo včeraj dobili vabila in danes je seja. Če je možen nek dogovor, da razen v izjemnih primerih, le imamo nek čas, da lahko planiramo delo. Posebej tisti, ki ga ne opravljajo tako kot nekateri od nas, ko samo to delajo. In drugo, da se dogovorimo ali bodo kakšna gradiva, ker če bomo ustno poslušali mnenje Izvršnega sveta bo veliko težje, kot če bi ga pisno dobili, da ga lahko pogledamo. Vsaj prvo bi prosil, da nek dogovor, da se nam ne bi tako dogajalo, da se bomo potem težje na seje pripravili.

France Bučar: Moje pojasnilo glede tega vprašanja. Torej zvezni organi in tudi predsednica Zveznega zbora so posebej intervenirali že pri meni, da bi skušali čim hitreje sprejeti stališče k tem ustavnim amandmajem, ker smo že v zamudi. Oni so računali da bomo že do 18. dali svoje stališče, kar seveda ni bilo mogoče. Zato smo s tem delom lahko začeli, ko je bila formirana na zadnjem zasedanju skupščina ustavna komisija. Seveda glede na to, da ste same amandmaje dobili že v Poročevalcu, ste se lahko seznanili z vsebino in sem smatral, da bi bilo potrebno, das to sejo takoj skličemo.

Kar se tiče nadaljnjega dela ustavne komisije, se bomo morali dogovoriti posebej, tudi glede vrste tehničnih vprašanj, sodelovanja strokovnjakov in podobno. Zaeknrat sem mislil da bi se zaradi nujnosti omejili samo na vprašanje, ki je danes na dnevnem redu.

Lojze Janko: Moram najprej povedati, da bo Izvršni svet na seji obravnaval mnenje šele čez dva dni. Imamo pa opravljeno razpravo na vseh treh odborih in ta razprava je pokazala naslednje.

Delovno smo izhajali iz načelnega soglasja skupščine v prejšnjem sestavu, ki je marca letos soglašala z nadaljnjimi spremembami zvezne ustave. In ob tem povedala, da vztraja pri pravici, da bo dajala ali ne soglasje k posameznim amandmajem. Ko smo na Sekretariatu za zakonodajo pripravili strokovno gradivo za zasnovo mnenja, smo izhajali iz dveh predpostavk. Ena je, da je nadaljevanje postopka spremembe zvezne ustave v smeri sprememb političnega sistema, da se lahko izvedejo demokratične večstrankarske volitve oziroma da se zadeva postavi v kontekst splošne demokratizacije v družbi, da se

da se utrjujejo ustavne pravice. V tem kontekstu smo povedali, da je lahko smotrno nadaljevanje tega postopka. In drugo, na področju gospodrskega sistema smo pravzaprav izhajali iz dveh predpostavk. Naknadna uskladitev ustavnih rešitev z že sprejetimi usmeritvami v zakonu o podjetjih in drugih zakonih je pač formalno pravna nekako zahteva ali potreba, ki pa ničesar novega ne prinese. Na drugi strani pa nastprotno vsi tisti predlogi amandmajev, ki gred v smeri centralizacije oziroma krepitev moči zvezne države ali pa v smeri ponujanja nekih nadaljnjih rešitev ko koncept oziroma skupni dogovor o reševanju vprašanj v Jugoslaviji še ni rešeno, tu pa smo postavili velik dvom. No, da zaključim, rečeno je bilo, da je treba sprejeti osnovno odločitev ali gremo sploh v nadaljnjo debato o teh amandmajih ali ne, pri čemer je odbor za državno ureditev in za javno upravo se postavil na stališče, da je glede na razmere v Sloveniji glede na splošno politično klimo v bistvu ocena, da je v vsakem primeru potrebno sprejeti najprej republiško ustavo in se potem nekako pogajati o novi konfederativni ureditvi in zato tako nadaljevanje z popraviljanji in dopolnjevanji zvezne ustave nima pravega smisla. Po drugi strani pa vendarle odbor ni želel zapreti te situacije v celoti in je podprl strokovno stališče sekretariata za zakonodajo, da je treba izjemno restriktivno od amandmaja do amandmaja ocenjevati kateri amandmaji so sprejemljivi za Slovenijo, kateri pa ne. Istočasno je bila še spržena pobuda oz. predlog, da bi morali vztrajati pri ukinitvi zveznega zbora in pristojnosti ki jih ima zvezni zbor prenesti na Zbor republik in pokrajin, ki pa seveda odloča drugače kot o tistih funkcijah, ki jih ima sedaj kot Zbor republik in pokrajin. Skratka, moram reči, da dokončne odločitve ni bilo, ta bo šele v četrtek na IS, gradiva

so pripravljena, želeli pa smo vendarle odprto vse skupaj postaviti, kajti ta odločitev ali sploh v debato ali ne, se nam zdi ključna, ob tem seveda ponovno opozarjam, da skupščina prejšnjega sklica, oz. 7. marca je sklep dala, da načelno soglaša, se pravi, če bi nova skupščina rekla ne soglašam, je treba to posebej ugotoviti. Hvala.

Predsednik dr. France Bučar: Hvala lepa. Torej dajem najprej v obravnavo to temeljno vprašanje. Ali se postavimo na stališče da o amandmanih sploh ne razpravljamo v tem smislu, da odklanjamo novelacijo zvezne ustave s temi novimi amandmani ali ne. Vprašanje je v tem, če se postavimo na stališče, da je republiška ustava primarna in to stališče je bilo vglavnem že sprejeto vsaj pri nas, v Sloveniji, opozarjam tudi na stališče zvezne skupščine z zadnje obravnave, ko je obravnavala poročilo zveznega predsedstva, kjer je bilo pravzarpav zavrjneno v bistvu to izrazitio legalistično stališč oz. legalističen pristop za katerega se je zavzemal predsednik v svojem predlogu svojega poročila, v tem pogledu je bil napravljen precejšen odmik, ker je bilo postavljeno vprašanje ali sploh lahko smatramo položaj, ki je nastal v Sloveniji, volitve, ki so bile opravljene v Sloveniji in na Hrvaškem kot legalne in če bi se postavili izrazito in strogo na legalistično stališče je to vprašanje potem zelo na mestu, se pravi zvezna skupščina je v tem pogledu to vprašanje vsaj v neki meri rešila, čeprav ne definitivno absolvirala, tako da mislim, da lahko tudi mi potrdimo to že sprejeto stališče, ki je splošno slovensko stališče, da zavračamo ta izrazito legalističen pristop in smatramo sedanje poslovanje zveznih organov in tudi način njihovega dela od zvezne skupščine do vlade in samega pravnega sistema kot provizorij

dr. France Bučar: ki nam lahko zaenkrat še omogoča v teh okvirih vsaj še do nove ureditve ta država zadovoljivo funkcionira in se v zvezi s tem postavlja vprašanje ali je iz takega vidika sploh smotrno, da gremo na to novelacijo zvezne ustave ali ne. Naj hre prosim naprej to v razpravo in prosim za vaša stališča in vaša mnenja. Prosim.

Tone Peršak: Jaz tudi mislim, da je to v bistvu tisto vprašanje na katerega slovenska skupščina mora odgovoriti, moram pa reči, ko sem o tem razmišljal kako ali sploh še sodelovati oz. v kolikšni meri sodelovati, da se mi zdi, da je to vprašanje vendarle terba postaviti v kontekst še z enim vprašanjem.

Namreč kakšno razmerje spostaviti do federacije v času do nove slovenske ustave. Jaz sem prepričan, da kakršnokoli stališče bo skupščina 2. julija zavzela po mojem mnenju mora prej zavzeti še eno stališče in to je stališče, ki zadeva ta odnos. Namreč zdi se mi, jaz ne vem ali se motim, ampak zdiu se mi, da na ta način, da mi več ne sodleujemo v teh prosecih da povemo, da je za nas to samo neki interegnum, da pa nekega aktivnega odnosa do federacije ne spostavimo na ta način, da rečemo to za nas še velja, to za nas več ne velja na teh področjih bomo mi že odslej urejali stvari tako, da brez tega tudi tega stališča po mojem mnenju ne moremo sprejeti, ker potem je to ena taka čudna situacija, da ni povsem jasno, mi živimo v nekem pravnem redu, ne sodelujemo pa več v tem kako bi rekel niti v oblikovanju tega pravnega reda, ki se kar dogaja mimo nas. Kako se bomo mi čez tri mesece obnašali recimo, če bodo ti amandmaji sprejeti, mimo nas, saj ne morejo biti sprejeti brez našega soglasja v končni konsigvenci, ampak se mi zdi, da je treba spostaviti en aktivni odnos, da je treba povedati jaz zase si že predstavljam, kaj bi

jaz recimo predalgal v tej situaciji, ampak mislim, da je dejansko to pogojeno ta odločitev pogojena s tem, da se najprej reče odnos med Slovenijo pa do federacije je tak pa tak in zaradi tega mi se več s tem ne ukvarjamo do nove ustave bomo te pa te norme še spoštovali, teh ne bomo, ko bo pa nova ustava bomo šli pa v pogovor o tem kako na novo uspostaviti razmerje.

Zdi se mi, da sem prepričan pa sem, da tudi načelno da ne mroemo sodelovati več v izgradnji zgrajevanju tega pragnega sistema, če vemo, da imamo načrt oz. da smo čvrsto odfločeni, da bomo recimo v pol leta upam sprejeli novo slovensko ustavo in da se bomo šele na podlagi tiste ustave sploh pogovarjali o tem kakšno relacijo v prihodnje spostavljati z drugimi republikami v Jugoslaviji. Zdi se mi, da sta ti dve stvari na nek način povezane, sem pa zato, in sem tudi že prej bil, da ravno v luči te opredelitve za konfederacijo da v tem ne sodelujemo več, kljub učitkom, da bo rečeno, za viramo prcese demokratizacije v drugih republikah, ampak ravno zaradi tega se mi zdi, da je treba zelo jasen odnos spostaviti da drugim tega ne omogočimo.

Zdravko Zabukovec: Jaz sem tisti delegat, ki je približno pred tremi leti izjavil v tej hiši, da niti vejica niti črka v zvezni ustavi ne sme biti zapisana, če jo ne potrdimo v republiki. To sem namenoma povedal na začetku zaradi tega, ker sedanja diskusija bo šla pa rahlo v drugo smer.

Torej zakaj? Mislim, da življenje se ne pretrga kar šez noč. Podobno so se opekli z blokado, blokade v bistvu ni bio, ni bila uspešna. Mislim, da moramo biti toliko izkušeni in toliko gledati pravilno na živcljernje, da vemo, da so pravne in življenske povezave vendarle obsežne in imajo tudi neko svojo moč. Veseli me, da je prevladalo stališče tudi v zvezi so

spoznali, da ne bomo mogli več sprejemati zadev v paketih. Torej glede na to, da je to stališče zdaj blizu tistemu, kar smo želeli bi predlagal, da vendarle proučimo kateri amandmaji ob predloženih so dobri po naši oceni in bi tiste podprli, saj nam ne morejo škoditi, ampak nam lahko samo koristijo, o tem pa odločamo pa mi. Hvala lepa.

Tone Anderlič: Jaz se strinjam s Tonetom Peršakom v tistem delu ko govori, da je treba zelo jasno povedati kaj mi v Sloveniji hočemo, kako si predstavljamo nove odnose v Jugoslaviji ali izven njen ampak istočasno drugim omogočiti, da lahko ustvarjajo to Jugoslavijo po svoje, tako kot si jo sami predstavljajo. Jaz mislim, da bo prehodno obdobje daljše kot si sami mislimo in da tudi pristojnosti, ki so bile prenešene ali odvzete ali uzurpirane, so sedaj v pristojnosti federacije. So večje kot bi na prvi pogled človek lahko ocenil in da bi z eno hitro kratko potezo, neboleče tudi za nas same vzpostavili nove odnose. To govorim tudi zaradi tega, ker mislim da je v Sloveniji dosežen konsenz, da slovenska ustava in druge republiške ustave in pokrajinske, pred zvezno ustavo in seveda na tej osnovi tudi pogodba. Zato mislim, da bi vendarle moral Izvršni svet Slovenije izhajajoč iz vseh tistih deklaracij in opredelitev, ki so bile že sprejete v sloenski skupščini, ki pa jih ne zagovarjam kot prave, o ekonomski samostojnosti o vseh stvareh, ki so na razpolago in nekaj čisto praktičnih potez je bilo že narejenih, da na tej osnovi on oceni vse te amandmaje v luči naših platformskih osnovnih usmeritev pri oblikovanju slovenske ustave, ki ima nekaj obrisov in zamisli in šele takrat damo soglasje, v kakšni obliki ali nesoglasje v kakšni obliki gremo v to razpravo.

Mislim, da nekateri posamezni amandmaji, ki nas nič ne zavezujejo ali obremenjujejo in če bi lahko to na en eleganten način naredili, da tako rečem za druge dobro, da jih spustimo skozi, ostalo pa rečemo ne. Kajti vsi smo enotni, da ne bo šlo za adaptacijo v naslednjih fazah, ampak za novo vzpostavitev odnosov ali pa za prekinitev. Če ponovim predlog. Izvršni svet naj se opredeli v luči vseh teh opredelitev, ki so dosedaj. Kaj posamezni amandamji pomenijo tudi za izvajanje tekoče ekonomske

in vseh drugih politik, za katere so oni odgovorni. Da se vidi kateri amandmaji so taki, ki nas popolnoma nič ne obremenjujejo in ne zavezujejo v smislu dodatnega jarma za vrat in da s tem na nek način omogočimo, da drugi razpravljajo tako kot razpravljajo. Če bomo pa ugotovili po teh mnenjih Izvršnega sveta da ti amandmaji niso taki, da bi kaj prispevali, pa rečemo, razprave ne bo. Na novo bomo vso stvar začeli.

France Bučar: Jaz bi samo na to opzoral. Gre za nekoliko novo situaciji nasproti situacije s katero smo se srečevali še pred nedavnim. Gre za vprašanje, če mi sprejmemo načelno stališče, da gremo v revizijo zvezne ustave, s tem implicitno priznamo še zmeraj primarnost zvezne ustave. Ali nas iz praktičnih ozirov zadovoljuje dejstvo, da lahko samo nekaj adaptiramo, pri tem pa poudarimo, vendarle mi ne priznavamo... o svojem stališču.

Tone Anderlič: Mi moramo ostati na tem konsenzu in deklaraciji, ki smo je v skupščini sprejeli, ali je ustrezno ali ni bomo na novih sejah definirali. Vendarle gledam to v luči naše pozicije, ne vnekaterem drugem.

Miran Potrč: Kar mene zadeva ni sporno, da o vseh amandmajih ni mogoče razpravljati.

Miran Potrč (nad.): Vsi predlogi, ki zadevajo kakršnokoli spreminjanje odnosov v federaciji bi morali biti jasno zavrjeni, škoda je, da Zvezna ustavna komisija in Zvezni zbor ni uspel upoštevati zahtev, ki smo jih adjali delagti iz Slovenije, tudi v Zveznem zboru in ustavni komisji, da že sam osnutek amandmaja ne bi bil pripravljn na način, kot je bil. Mi smonamreč zahtevali, da bi sosnutek moral biti pripravljen tako, da so dana v javno razpravo, samo tista v pršanja glede katerih sploh obstoja temeljna pripravljnost za razgovor, tam kjer temeljne pripravljnosti za razgovor ni, zato sploh ne sme biti v obliki osnutka povnujeno, je pa to lahko neko odprto vprašanje v katerm se pač v jenosti razpravlja.

Drugo. Skupščina R Slovenije z odločitvami, ki jih je doslej že sprejemala, ni sprejela načela primarnosti Zvezne ustave. Konec koncev velja za sprejete amandmaje v lanskem septemrbu za psremembe, ki smo jih kaseje opravili in za delkleracijo, ki smo jo sprejeli, vendar je res, saj po mojem ustavno pravno gre za dvoje vprašanj. Eno so vprašanja, ki jih mi kot R Slovenija v različnem obsegu danes ožje jutri širše samostojno urejamo in v tem delu že doslej nobene pripravnosti Zbvezne ustave nismo priznali, ker smo mgnoge stvari drugač uredili.

Drugo pa je vprašanje ali se nekatera vprašanja v sedanjih razmerah urejajo z zvezno ustavo orginalno za nekatere odnose v Jugosalviji in v tem delu seveda reči, da zvezne ustave ni bi potempomenilo reči ni nobenih odnosov v Jugoslaviji. Tega se najbrž zavedati moramo in vedeti, kaj bi to faktično, če se tako odločimo pomenilo. Zato pa mislim, da nagla odločitev, brez da to dvoje med samo ločujemo ne bi bila smotrna.

Tretje. Jaz mislim, da pred odločanjem vprašanj, ki ga je predsednik postavil, bi bilo koristno opraviti dve razpravi tudi v ustavni komisiji, ki sta po moje vezani na vprašanje, ki sem ga omenil malo prej.

Kolikor jaz uspem spremljati razprave, ki zdej tudi tečejo o oblikovanju Slovenske ustave z jasno prioriteto Slovenske ustave niso enotna mnenja o tem ali sprejamo slovensko ustavo in potem jo sprejti, razglasiti in videti kaj se bo dogodilo takoj v ustavi ali istočasno z delom na slovenski ustavi delati tudi na elementih konfederalne pogodbe in istočasno z razpravo o sprejemu slovenske ustave spodbuditi tudi razpravo o elementih konfederalne pogodbe. Jasno, da slovensko ustavo časovno in samostojno prej sprejemati, vendar kljub temu imeti že istočasno tudi neko razpravo o konfederaciji o tej ali drugi obliki in vsebini v Jugoslaviji opravljeno. Če bi se mi o teh dveh različnih pogledih, ki pa so prisotni v javnosti, lahko opredelili, bi po moje imeli tudi del odgovora na to vprašnje. Namreč, če bo odločitev Slovenije, delamo slovensko ustavo, kar pa zadeva konfederacijo ali pa odnose v Jugoslaviji, je to stvar interesa drugih ne pa naša, potem mi danes lahko rečemo, nas se zvezna ustava n etiče. Če pa seveda rečemo, da je to tudi naš interes potem se nas tudi to, kako so zdej urejeni odnosi v Jugoslaviji na vsegdana neki točki boljšati ali ne za nas pomembno bvrašanje in potem najbrž imamo interes nekatere odnose v Jugoslaviji tudi sproti dopolnjevati.

In drugo vprašanje, ki je s tem vezano, je ta predlog deklaracije, ki ga je dala Slovenska obrtniška stranka, ki pomeni nek vidik razglasitve neveljavnosti, da poenostavim, zvezne ustave in zvezne zakonodaje na območju Slovenije z določenim datumom, kar je za mene spet povezano na to, ali bomo tudi mi kakšen interes za urejanje odnosov v Jugoslaviji drugače kljub temu urejanje pokazali, ali bomo pa rekli, te stvari se nas ne tičejo. Dokler po mojem za to ta vprašanja niso razčiščena ali smo o njih resneje že razpravljali ali ima vsak samo svoje mnenje je druga stvar, jaz mislim, da bolj ima vsak svoje mnenje kot da smo resno razpravljali, nobenih elementov tudi ni, kakšni so možni postopki, kakašne so možne posledice, kakšni možni efekti, tudi nobenih resnih ocen danes koliko je pripravljenosti že za takšne razgovore, koliko ne, zato se mi zdi alternativa, ki ste jo vi predsednik na začetku ponudili, le malo poenostavljena za hitro odločitev brez ene resnejše razprave.

Kar zadeva vsebino jaz sem bil vedno mnenja in sem tudi še danes, da je koristno podpirati v Jugoslaviji prsotor za demokratične spremembe v smeri večstrankarstva, pluralizma, demokracije, jasno politične, ekonomske in tudi določenih elementov spreminjanja odnosov v federaciji ker je pač moje izhodišče in tudi izhodišče stranke, ki jo zastopam, da konkretni odnosi in interesi, ki v prepletenosti vsega življenja v mnogočem slabega, najbrž pa absolutno ne samo slabega v Jugoslaviji obstoje, da se jih z izjavo pretrgati ne da, da ti sicer izjavo imaš, ampak vsi repi se je bodo objektivno odrekli in dokler jih ne ugotovimo takšna izjava kaj drugo veliko ne pomeni. Zato je koristno nekatere pozitivne procese spodbujati; jaz mislim, da lahko kot Slovenija le z nekaj domišljavosti ali

pa tudi objektivnosti ugotovimo, da nekateri procesi, ki smo jih v Sloveniji nekaj prej, čeprav tudi prepozno, začeli kot Jugoslavija ali pa ostali deli Jugoslavije so imeli posledice tudi na drugi del Jugoslavije. V političnem in tudi ustavno pravnem smislu.

Ko smo mi razpravljali v prejšnji ustavni komisiji o tem ali začeti razgovore ali ne je en argument bil vedno ali pa eno vprašanje vedno razpravljano, ali imamo interes, da tudi drugje opravijo svobodne volitve. In večina nas je mislila, da imamo interes. Ali pa vsi smo to mislili. Vprašanje je samo bilo, ali je zato res treba menjati zvezno ustavo. In tu smo vsi ugotovili formalno ne. Ker če smo mi lahko brez sprememb zvezne ustave svoje volitve opravili in celo ustavno sodišče ni razglasilo ta del za nasproten oziroma da je v nasprotju z zvezno ustavo, potem ta lahko vsi drugi naredijo. Hkrati smo pa nekateri bili mnenja, to je res. Ampak politične razmere so take, da bodo sami to prej naredili, če jih bo tudi zvezna ustava in Jugoslavija pritiskala kot če bo to ostalo odvisno od razmerja moči v lastnih okoljih. Samo to je en vidik. Drugi vidik, ki pa, nekaj nas je pravnikov tu, bi kazalo seveda bolj pošteno ocenjevati, je pa ali je res lahko zvezne organe volimo svobodno in demokratično brez spremembe zvezne ustave. tako je zvezna ustava zdaj napisana - ne. In to smo legalistični ali pa nismo legalistični, to ni mogoče narediti. In mi se moramo potem samo sprijazniti s tem, da imamo pač takšne zvezne organe, tako izvoljene, na drugačnih volitvah, po delegatskem načelu, brez možnosti sodelovanja strank v predlaganju, določanju kandidatov, jaz mislim, da to najbrž ni tisto, kar nas posebej veseli, sploh če vemo, da nam vse evropske organizacije postavljajo kot pogoj za enakopravno vključevanje v

Evropo in tudi za gospodarsko sodelovanje tesnejše, da se Jugoslavija kot celota v smislu demokracije preobrazi in eden od teh pogojev so volitve.

Miran Potrč: (nad.) Mi ne moremo opraviti, če ni v tem delu tudi zvezna ustava spremenjena. Zaradi tega predlagam naslednje. Danes je po mojem mogoča samo odločitev o tem, da gremo selektivno ali odločitev o tem, da se vse odloži, tako dolgo dokler se tista temeljna vprašanja, ki sem jih prej omenjal v Sloveniji temeljiteje ne proučijo. Dokler se ta temeljna vprašanja ne proučija po mojem trdnem prepričanju odločitev, ne sploh se nismo pripravljani o dveh ali treh temeljnih amandmanih pogovarjati, bi bila neodgovorna zaradi tega, ker bi prejudicirala vsa vprašanja kako bomo sicer naprej v odnosih v Jugoslaviji v uresničevanju našega cilja spremembe odnosov v smeri konfederacije delali. Hvala.

Predsednik dr. France Bučar: Hvala. Predno bi dal besedo, smatram, da je potrebno nekaj replicirati na to kar ste vi povedal. Cenim vaše izvajanje in tudi upoštevam, vendarle se bojim, da ta temeljna vprašanja, ki ste jih vi postavil najbrež ne bodo mogla biti razrešena še zelo dolgo, tako, da če bi se na to stališče postavil, potem mislim, da ne moremo niti razpravljati o teh stvareh, zlati ker se spominimo na stališče, ki so ga sprejele vse stranke v Demosu, ki stoji na stališču t.i. majniške deklaracije, kjer je izrecno rečeno, da je vprašanje bodočega statusa Slovenije, vprašanje posebnega referendumu, potem s tega stališča ne bi mogli o tem stvareh razpravljati. Zato sem, čeprav absolutno upoštevam tehtnost vaših argumentov, vendarle iz čisto praktičnih razlogov postavim vprašanje čisto pragmatičnih ali smatramo, da lahko ta država taka kot je, kot provizorij posluje in še dela toliko časa dokler se te stvari ustavno ne uredijo ali kakorkoli ali lahko brez tega praktično nadaljuje ali smatramo, da

je potrebno vsaj selektivno te amandmane obravnavati, to sem samo omejil razpravo na ta bolj omejena vprašanja.

Miran Potrč: Soglašam, da je težko predvideti čas v katerem bo vse to mogoče proučiti, ampak sem še vedno mnenja, da bo brez te proučitev, naša odločitev zelo emocionalna, ne pa realna, in da ne bo vsega kar bi morala predvideti. Če kdo misli, da bo to v pol leta definitivno narejeno, kot je rekel Peršak, mogoče, ampak najbrž je to vnaprej težko reči, če pa vsega tega ne vemo, potem sem še vedno prepričan, da se moramo ali temeljito pogovoriti in vse elemente videti, če je treba tudi z referendumom ali pa drugače stvari ocenjevati, ne pa jih prejudicirati naprej z nekimi koraki za katere potem ne vemo kam vodijo.

Juri Franko: Povedati moram, da se moje mnenje delno ujema s Potrčevim in prej že izraženim mnenjem Anderliča, gre kolikor sem razumel za načelna vprašanja že pri proceduralnih zadevah, samo menim, da bi bil odmik te komisije in naše skupščine pri takih zadevah preveč poceni poteza, saj imamo do tega federalnega redikta ali vsaj do njegovega pogreba tudi mi določene odgovornosti kot Slovenija, ta delikt še obstaja, funkcionira kot mednarodno priznana država, torej se mi zdi malo neopurtuno razpravljati o tem ali se bomo angažirali pri spremembah političnega sistema, ki bi omogočal nadaljno razpravo ne samo v Sloveniji ampak tudi v drugih federalnih enotah o prihodnosti te skupnosti v obliki konfederacije ali kakršne druge pogodbe. Prvič gre zgolj v tem primeru za opredelitev do nekaterih amandmajev k ustavi SFRJ in ne za novo ustavo. Zato plediral bi na prisotne, da ne nadaljujemo z nesporazumom, da danes odločamo o tem ali bomo razpravljali o novi ustavi, ali ima republiška ustava prednost, to se mi zdi jasno, vsem, da republiška ustava ima prednost, to

mislím, da se vsaka stranka s to formulacijo strinja, republiška ustava bo vsekakro imela prednost pred zvezno ustavo, gre samo za razpravo o določenih amandmajih, ki omogočajo nadalnje povečanje manverskega prostora za vse političn subjekte, ki pravzaprav se zavzamejo tudi v drugih republikah za ista vprašanja, vsaj za podobna vprašanja kot mi v Sloveniji.

Franko Jurij (nad.): gre za potezo, ki bi tudi Sloveniji ponudila večji maneverski prostor za izvedbo tiste, kar je predlagal DEMOS in kar seved po mojem bo podpirala vsa politična scena v Sloveniji. Za referendum o samoodločbi. Mislim, da če mi razrpavljamo o teh amandmajih ne izključujemo te možnosti, jih celo podpiramo, tako da jaz predalgam in da bi se naša komisija še nadaljno, da bi komisija razpravljala še naprej o amandmajih, da bi selektivno ocenili delo prejšnje skupščine, mislim da tisto gradivo, ki smo ga dobili ponuja določene zanimive pristope, določene zanimive predloge, ki gre upoštevati, seveda s pojasnilom, ki ga je že poudaril kolega Peršak, da je to samo provizorna faz , da mi ne mislimo s tem legitimirati nobenih novih zveznih ustav in povodb, ampak da odpiramo samo tiste možnosti s katerimi bomo sami zoblikovali republiško ustavo in drugi narodi, druge republike prav tako bodo same ponudile predlog, svoj predlog, za eventualno novo konfederalno pogodboi, zato jaz podpiram že dane predloge, da selektivno delujemo ali da si vzamemo čas za ugotalvjanje tistih glavnih točk, ki bi šlo, ki bi bilo terba skupaj in sogalsno podpreti pri taki razpravi.

Moram reči, da tudi kot komisija ne bi bilo slabo, če bi stigmatizirali take otročarije kot so pozivi takojšnje odcepitve Slovenije mislim ,da to ne sodi v eno sresno razrpavo o konfederalizaciji Jugoslavije. Mislim, gre za pobudo novo pečenih liberlacev. Hvala.

Predsednik dr. France Bučar. Hvala. No če lahko v tej smeri kdo razrpavlja, zdaj mislim ,da je mnenje večinsko bilo tukaj ,da vsaj v sedani diskusiji izraženo, da bi vendarle šli v selektivno obravnavo tega amandmana.

Ali mogoče v zvezi s tem kdo želi razpravljati?

Ciril Kolečnik: Izhajam iz prvo iz interesa slovenskega interesa in to nam mora biti verjetno osnova in to smo se vsi strinjali. To ni emocionalno vprašanje, ampak je predvsem racionalno vprašanje.

Druga zadeva je čas, čas tega provizorija oz. tega, kar danes trenutno imamo in pa seveda se tukaj v tem času psotavlja tem prehodnem obdobju ali je smiselno spreminjati jugoslovansko ustavo za ta čas. Osebno sem prepričan, da bi to bil za nas jalov posel oz. jalovo delo.

Preprosto tudi za to, ker verjetno smo se vsi odločili, da želimo spremembe in da sedaj delamo spremembe samo zato, da si pridobimo čas, da potem delamo pa tiste glavne spremembe mislim pa da ni smisla: Seveda je pa zdaj tukaj vprašanje kako pa le omogočiti, da drugi, m ki imajo takšen interes te spremembe zaradi nekaih svojih potreb le išvršijo. Na to vprašanje pa jaz trenutno nimam odgovora, ker ga ne morem imeti, ampak še vedmo pa stojim na stališče, da tale pristanek v smislu teh prvič majniške deklaracije in vseh na koncu koncev tudi demosovih načrtov mislim ,da ne bi bilo smiselno dati pristanek.

Na vkljub temu, da resnično so določene zadeve v teh amandmjih, ki so tudi za nas interesantne, ampak če pa le ocenjujem kaj pridobimo in kaj izgubimo ne glede na to, da je bilo omenjeno, da pridobimo nekaj na določenih svobodah, da pridobimo na nekih možnostih, ki te republike danes nimajo, ampak če bo to morala storiti cela Jugoslavija, da bodo druge republike dobile neke svobode, neke koristi iz tega mislim da, s tem mislim ,da ne bomo nič kaj preveč dobrega storili.

Še enkrat poudarjam, da je prvo naš interes, slovenski interesi in da to zelo racionalni interesi, da ta provizorik, ki

ga imamo trenutno v Jugoslaviji lahko zdrži to obdobje v katerega rabimo, dsa pridemo do nove slovenske ustave in do osnov za pogovore z ostalimi jugoslovanskimi narodi.

Strinjam pa se, da je pravgotovo, da nihče ne podpira tistih idej ali pa takih razmišljanj, da bi šli takoj v odcepitev in iskali neke ne vem te poti, ki pravgotovo niso racionalne niti na koncu koncev za nas koristne. Hvala lepa.

Tone Peršak: Ja jaz bi se še enkrat oglašam tudi zaradi tega, da bo bolj razumljivo.

Tone Peršak (nad): Po moje gre v bistvu za vprašanje, ki je po eni strani taktično, po drugi pa globoko načelno. Ob teh amandmajih, ki so lahko zelo dobri, ampak s tem, ko mi pristajamo nanje, v bistvu pristajamo na iluzijo, da je mogoče to državo urejati še naprej na isti način, v okviru istega koncepta kot trenutno velja. Mi smo v Sloveniji, če se ne motim, vsi ugotovili, da to ni mogoče. Zame je vprašanje tudi naše načelnosti, če na to pristanemo. Gre še za to, da tudi tisti amandmaji, ki sami po sebi izgledajo pozitivno, ravno tako generirajo ta koncept poenotenja in federalizacije določenih pristojnosti in področij. Če vzamemo, za ilustracijo, amandma ki govori o omogočanju političnega pluralizma. Ta amndma hkrati ko odpira to možnost za politični pluralizem v Jugoslaviji, postavlja enotne kriterije za ta pluralizem. Se pravi, daje to pristojnost odločanja o tem kaj je sprejemljivo, kaj ni sprejemljivo recimo Ustavnemu sodišču Jugoslavije. Se pravi da zadeva že spet ob pravico do samoodločba narodov, ki lahko samostojno po tej pravici urejajo svoj politični status. Za to gre. Zato je zame še zmeraj ključno tisto vprašanje, če mi smo se opredelili tako kot smo se, je zame vprašanje samo to, na kakšen način do tega vzpostaviti do distanco, hkrati pa ne zavreti tega, da lahko Makedonija to sprejme čehoče itd. O tem govorim, ne pa o deklaraciji o neodvisnosti. Govorim o nekem dejanju slovenske skupščine, ki bi vzpostavilo neko razmerje do zvezne ustave in zakonodaje, da bi bilo možno tisto kar smo včasih imenovali, čeprav so nekateri nismo tega razumeli čisto dobro, recimo principa simetrije. Da se v nekem delu Jugoslavije sprejme, Slovenija pa tega ne sprejme. To se mi zdi tisto kar je na liniji te naše odločitve, ki je za vse nesporna odločitev za

konfederacijo. Mislim da ne moremo od te odločitve, ki je za vse nedvoumna, hkrati pa nadaljevati z izgradnjo federanlega sistema.

Mojmir Ocvirk: Peršakove diskusije so zame vedno zanimive in predvsem enigmatične. Vedno šele v zadnjem stavku ugotovim, da je on proti tistemu kar je cel čas argumentiral. Njegov problem se mi zdi, ker je on očitno največji zagovornik tega, da se ne gre v to diskusijo. Njegov problem je v tem, da izpostavlja kot iluzijo nek sistem, ki je vrednoten v jugoslovanski ustavi, istočasno pa se ne zaveda da je še kako velika iluzija tisti koncept, koncept nekega državnega življenja, ki se zavezuje neki veliki, vseobsežni ideji in iz tega izpeljanem konceptu. Jaz se strinjam z vsem tistim razen zadnjega stavka. Strinjam se s tem, da je potrebno narediti ukrepe, da bomo lahko začeli razpravljati o konfederaciji itd. Istočasno se ne morem strinjati s tem, da lahko do kakršnekoli kulturne debate o konfederaciji pripelje kaj drugega kot atomizacijo interesov v Jugoslaviji. Zadnje iskušnje ko prihaja do te atomizacije interesov tudi v najbolj boljševisko usmerjenih republika pravzaprav kažejo, da imam prav. Gre za to, da se končno tudi Srbi in Črnogorci nimajo več časa ukvarjati z nami in v tem kontekstu pravzaprav znižujejo se neke tenzije v Jugoslaviji bistveno znižujejo. Koncept ki ga vidim za nadaljnji razvoj Slovenije je natančno ta. Je to, da ustvarjamo svoj koncept življenja v tej državi, ekonomskega pravnega itd., istočasno pa si prizadevamo za to da naredimo omogočimo vse pogoje, da bo ta Jugoslavija čimmanj pritiskala na nas. To je osnovni kocept. Tu potem Peršakova teza pade. V strategiji kako priti do vsebine, ki jo ti tu razlagaš. Jaz se zavzemam za to, da več ali manj z levo roko potrdimo tiste teze v teh ustavnih amandmajih, ki jih v Sloveniji že imamo v veljavi.

Zvone Žagar: Jaz bi na vprašanje ali se sploh razpravlja o teh amandmajih pogovoril s tem, da je že sama usmeritev za konfederacijo očitno ni sporna, že sama usmeritev izključuje razpravo o federalnih zakonih.

Zvone Žagar (nad.): Jaz debato nekaterih poslancev vidim kot izrazito dvoličje in ga nekako ne morem razumeti. To je sprenevedanje. Odločitev ali gredo amandmaji v razpravo naj bi bila že usodna, že samo ta odločitev dones ali rzapravljamo o tem ali ne, ali jih takorekoč razvržemo naj bi bila usodna po nekaterih mnenjih. Mislim, da bomo na ta način imeli dosti usodnih trenutkov in se bojim za take usodne čase, če bomo tako nadaljevali, z označevanjem usodnih odločitev.

Dosti je bilo govora o interesu, o odgovornosti, do Jugoslavije in o interesu, ki ga nekateri imajo za kakršnekoli odnose jaz bi zelo rad bil vesel, če bi mi negdo te interese našeteje ali pa jih celo imenuje, kdo ima te interese, da ga , da mu da ime temu interesu.

Nekateri poslanci so izjavili, da je neodvisna slovenija otročarija, da je deklaracija o neodvisnosti otročarija, to tudi težko razumem že zaradi tega, ker so isti poslanci se odločili za konfederacijo. Konfederacija je pa posledica neodvisnosti oz. odcepitve, šele potem lahko govorimo o konfederaciji. Seveda sama odcepitev je bilo rečemno, da nihče ne podpira odcepitve, vendar na kakšne način, seveda s tem se strinjam, vendar se ne bi strinjal s tem, da nihče ne podpira odcepoitve. Mi vsi v konfederaciji, konfederacija ni nič drugega kot odcepitev, to bi bilo treba tudi jasno povedati. Hvala lepa.

Predsednik dr. France Bučar: Hvala lepa. Želi še kdo razrpavljati o teh stvareh?

Roberto Battelli: Zdi se mi, kolikor vem vse te stvari morajo biti sprejete v Beogradu s konsenzom. Če se mi odmaknemo od te razprave, verjetno bomo dejansko omogočili določenim konzervativnim silamznotraj posameznih republik, da enostavno

perpetuirajo svojo oblast, ker ne bo mogoč dogovor za demokratizacijo, ki jo ti amandmaji nudijo. Zdej jaz ne vidim, da bi mi s tem kompromitirali pozicijo, ki je vsesplošno sprejeta in jo vsi delijo, da pač ima Slovenija, to kar je bilo pvedano, da ima Slovenija vso pravico, pač se odločiti kero pot šla in kakšno zureditev se bo dala in kakšen razvoj. Tudi te postavke majniške deklaracije, treba tudi tle zdej videti, kdaj je oportuno ta kapital investirati. Jaz nevem če je zdej pravi moment za to realizirati, ker lahko se doseže ravno obrati učinek, da bo toliko tren in težav to povzročilo, da bo tudi legitimne želje Slovenije pravzaprav bile brezmazane in se bo kot je pravilno kot je prej rekel Ocvirk, tudi se stalno ukvarjali, namesto, da bi šli naprej.

Vitodrag Pukl: Menim, da bi pri razpravljanju o tem problemu morali biti izredno pragmatični, to se pravi vprsašati se mramo kaj hočemo, potem pa kaj posamezne odločitve, ker tisto kar hočemo bi prineslo.

To se pravi, nesporno je, da hočemo to kar predvideva majniška deklaracija, to se pravi mi hočemo konfederativno ureditev, če pa ne seveda pa osamosvojitvev. Tu bi že korigiral vas tlele. Odcepitev pravzaprav ni potrebna za sklenitev konfederativne pogodbe, mi temu pravimo osamosvojitvev, to se pravi mi lahko v tej preživeli obliki dosežemo tako osamosvojitvev, da doseženo suverenoist republike in da popolnoma kot suvereni pristopimo k smenitvi te ...

Vitodrag Pukl: (nad.): no če se vprašamo kaj dosežemo s tem če obravnavamo te amandmane je vprašljivo, ker smo slišali argumente za in proti. Osebno sem mnenja, da veliko ne. kaj pa dosežemo, če jih ne obravnavamo? Po mojem mnenju je odgoovr približno isti, tu so možne reakcije ene in druge v bistvu pa verjetno na naš osnovni cilj niti ena pot niti druga pot ne bo vplivala. Bistvo je po mojem v tem ,da bi vso pozornost in vso energijo usmerili res k proučevanju in k sprejemanju naše originalne slovenske ustave, ocenjujem pa, da ta problem ali bomo to obravnavali amandmaje ali jih ne bomo v bistvu ne more vplivati na samo taktiko in strategijo.

Argumenti, da bi uspeli z obravnavanjem amandmanov, povzročiti v ostalih republikah demokratizacijo so več ali manj vprašljivi, ker mi smo dosegli ob istem rpavnem in ustavnem položaju precejšnjo demokratizacijo oz. dosegli smo, kar smo pač dosegli. Se pravi ista možnost je dana vsem, po drugi strani je pa spet vprašljivo če bi mi zavrli spremembo oz. če bi te amandmaje v celoti zavrnil, če bi res kake posledice nastale, ki bi jih lahko stalinistične sile v nekaterih republikah uporabile. Menim, da če take posledice nastanejo ne bi bila krivda v neobranvavanju oz. našem nesoglasju ustavnim amandmajem ampak v okoliščinah, ki so v teh republikaj podane.

Konec koncev menim, da pri pragmatičnem razmišljanju pravzarpoav ni potrebno, da bi mi te amandmaje obravnavali, lahko reskiramo tako stanje, kot je sedaj in usmerimo vso energijo k čimprejšnji osamosvojitvi Slovenije, se pravi najbolj največji element te osamosvojitve je seveda sprejem nove ustave, medtem časom pa moramo kar je sikuntarno vprašanje, kar je osnovna važnosti začeti z rezanjem oz. z sanacijo teh povezav, ki nas

pravzarpav ekonomsko in finančno izčrpavajo, tako da bomo lahko, ko bomo pristopili k sprejemanju nove ustave že pokazali rezultat, da bo naše gospodarstvo razbremenjeno, da bo normalna kotizacija, da bo prekinili že rped sprejetjem nove ustave z vezmi, ki nam pravzarpav pijejo sok in pa nacionalno varnost. Hvala lepa.

Miran Potrč: Ker sem tudi jaz govoirl o nekaterih stvarnih interesih in repih, ki se objektivno vlečejo bi rad samo povedal na kaj sem mislil.

Mislil sem na dejanske gospdoarske odnose, ki obstojajo ena tertina približno obsega proizvodnje se še ta moment z Jugoslavijo menjava, daleč od tega, da sem mnenja, da seveda to ni lahko drugače in daleč od tega, da sem mnenja, da ne bi bilo morda boljše, da je drugače, vendar to danes dejstvo je in tisti, ki me bo prepričal, da je lahko jutri in preko noči drugače tistemu pač ta moment ne verjamem, ker to so stvari, ki se jim z redom in odločitvijo preko noči ne da narediti, seveda ne da se ampak z takimi in takimi posledicami, ki jih potem konkretno gospodarstvo čuti za tisti čas, dokelr se ne sposobno adaptirati.

Kaj pa tudi za slovensko gospodarstvo vse te adaptacije pomenijo pa v nekaterih konkretnih primerih pač vemo.

Drugo mi imamo v mednarodnih pogodbah le določene elemente tudi interesov. To nič ne pomeni, da jaz kakorkoli postavljam vprašanje kaj bi zdaj s temi mednarodnimi pogodbami bilo. Slovenija bi jih ratificirala, seveda je pa to odvisno od odločitve Slovenije in seveda tudi od vseh mednarodnih faktorjev, ki pač rabijo tisti člas ki ga rabijo pa je to en teden ali ap je to nekaj let odvisno od razmerja političnih sil in razmer v svetu in njihovih interesov ne naših, kajti priznajo taki status, da

lahko ti v vseekonomske in politične odnose enakopravno odstopiš dokelr ti ga ne priznajo si se pač ti deklariral ampak ti to veliko ne pomaga.

In tretje kakorkoli se nam zdaj zdi strašansko grdo, če nekdo reče da bi v primeru osamosvojitve konfederacije in eventuelne nujne odcepitve prišlo do urejanja nekih amterialnih odnosov v Jugoslaviji za nazaj se nam zdi to grožnja, je to pač objektivna resnica, tako ali drugače je kaj je rezultat pojma nimamo, ker noben tega niti slučajno ni začel resno gledati, ampak da pa nič tega ni spet mene ne bo to nekdo prepričal pa bo rekel ja nič ni in bvse je kar je bilo je bilo v bodoče vsak zase naprej delamo ali to pomeni kaj dobiti ali pomeni kaj zgubiti ne vem, ampak potem sigurno razrpava tudi bo in to so za mene najmanj tri stvari, ki je pač realno terba vedeti in jaz zase bi jih prej dosti temeljito proučil predno bi se za tako stvar na naglo odločil.

Drugo jaz niti slučajno ne mislim, da se z pripravljenostjo pogovarjanja o samo neakterih amandmajih in z jasnim stališčem že dosedanjim in sem prepričan, če bo to možnost tudi v bodoče skupščine, da se o drugih stvareh sploh nme pogovarjamo ne prejudiciramo našo opredelitev za ali proti konfederaciji.

Jaz sem prepričan, da ne. Mi lahko to celo zelo jasno povemo, mi lahko to da rečem postavimo tudi kot pogoj takšnega razgovora, da se sprejme razprava, ko bodo stvari pripravljene. Tudi o drugačni ureditvi Jugoslavije in mislim, da nam ne bi nihče mogel očitati, niti slovenska javnost, jugoslovanska pa tudi ne postaviti pod vprašaj ali smo si mi zdaj premislili pa morebiti ne mislimo resno, ko govorimo o konfederaciji. Jaz sem prepričan, da se da to nedvoumno jasno reči, pa ne samo reči, tudi aktivnosti doma tako organizirati, da res na slovenski ustavi pa naj elementi konfederalne pogodbe začenjamo čimprej delati, ker to bo največji dokaz.

Tretje ja pa vprašanje, tukaj bi pa jaz želel našo skupno večjo iskrenost po kaki poti te interese za konfederacijo uveljaviti. Jaz vam bom povedal dva za mene možna scenarija. Zelo jih bom poenostavil, ki je vsak možen. Jaz svojo opredelitev, za katerega bi imam.

Eden možen je takšen. Delati poteze, ki bodo nujno morale imeti za posledico določene pametne ali neumne reakcije in na podlagi teh pametnih ali neumnih reakcij, jaz karikiram malo stvari, se doma delati revež in reči, zdaj je pa res skrajni čas, da tu so pa spet take neumne reakcije, da mi ne moremo več živeti s to Jugoslavijo. To je en scenarij in element take odločitve je lahko sestavni del tega scenarija.

Drugi pa je seveda zelo programirano pa zelo jasno, pa z zelo jasnimi zahtevami pa stališči aktivno sodelovati, da bi naš cilj o osamosvojitvi v okviru konfederacije, ker tudi to je osamosvojitvev, bil čim prej realiziran. Največ me ni vpršati treba, da sem jaz za ta drug scenarij. Ne za ta prvi; ampak nekatera razmišljanja lahko vodijo tudi k prvemu. Potem tisti, ki

to mislite dajte rajši povedati, da bomo vedeli, pri čem smo. Jaz za tak scenarij niti slučajno nisem. Ker zavedati se moramo, da tudi če bi kdorkoli od nas, k sreči ne, sedel v zveznih organih, da bi sicer zelo težko, tako kot predsednik Bučar ne sme reči, da za njega slovenska ustava ne velja, tako bi nekdo predsednik zvezne skupščine težko rekel, da za njega zvezna ustava ne velja in seveda neki elementi pritiskov in zahtev, da se vsaj organi federacije, tisto kar je pristojnost in kar je neka pot da spoštujejo je najbrž normalna, da smo mi zdaj za bolj ali za manj uveljavljanje načela legalitete. In za tem se bomo srečevali zato jaz še enkrat pravim: predlagam resen razmislek oz. če je možno to, kar se nekateri zavzemamo, ta najožji krog vprašanj obravnavati z jasnim stališčem skupščine, radi mene tudi z nalogom, ki ga našim organom da, da se čimprej ta vprašanja vsebinske ureditve odnosov v Jugoslaviji iz tega najbolj načelnega nivoja kaj je konfederacija pa da si jo mi želimo in da jo bomo uveljavljali preide v konkretno razgovore v Jugoslaviji o teh vprašanjih

dr. France Bučar: Preden bi nadaljevali, bi jaz v svojstvu osebe, ki vodi to razpravo smatral, da bo treba malo tudi skušati jo pripeljati k cilju, ki smo si ga postavili. Stvar sem si bolj poenostvljeno predstavljal. Namreč da je čisto enostavno razmislimo o vprašanju, ali pristonek na te amandmane involvira samo po sebi tudi priznanje primarnosti zvezne ustave ali ne. Če ne, potem jaz bi dejansko razpravo omejil samo na to, čeprav priznam, da iz tega potem vse konsekvence tudi naprej sledijo, ampak jaz iz razlogov racionalnosti moram omejiti to razpravo na to vprašanje.

Magajna Andrej: Odpiramo to debato

_____ : Odpiramo to debato, bi rekel zelo načelno ali pristopiti tem spremembam, ne da bi pravzaprav konkretno pregledali ponujene predloge. Jaz se s tem strinjam, da ni sprejemljiv kakršenkoli predlog oz pristanek na predlog po spremembi ustave, ki bi prejudiciral torej vprašanja o konfederativni ureditvi. Tudi če bi drugače pristopili k tem vprašanjem in šli selektivno k tem predlogom, mislim, da bi pravzaprav ugotovili enako, da je izredno malo tistih področij, ki bi bile v tem trenutku nujne za funkcioniranje te države tudi v prehodnem obdobju.

Že na skupščini 7. marca je bilo ugotovljeno, da tu na gospodarskem področju, ko gre za vprašanja davčne politike, financiranje federacije, vloge Zveznega ozvršnega sveta, odločanje o Narodni banki, pooblastila zveznih organov in tako dalje, da so vsi ti predlogi za nas v bistvu nesprejemljivi. Že danes je bilo tudi rečeno, da tudi predlogi, ki se nanašajo na svoboščine osebne pravice politične in druge pravice človeka in občana, ter politične pravice ki se nanašajo na politično organiziranje in zdrževanje so tudi sporne, saj pri nas težimo k uveljavljanju sloenske državnosti in jasno tudi pravica po političnem združevanju postane sila sporna, ker je vprašanje ustanavljanje recimo političnih organizacij na teritoriju celotne Jugoslavije in jasno, da mora biti tudi te zadeve v isključni pristojnosti Slovenske države.

No tudi kot pravim, če gremo selektivno skozi te predloge, jaz bi pravzaprav ustavi pri zadevah, ki se nanašajo na vlogo družbene lastnine, torej amandmaji, ki se nanašajo na pluralizem latnin, večjo samostojnost gospodarskih subjektov in odpravo zemljiškega maksimuma. Le okoli teh treh vprašanj mislim,

da bi se lahko pogovarjali, in da tudi ta vprašanja, tudi če bi se k njim prostopili ne bi prejudicirale tega temeljnega vprašanja o vprašanjih konfederativne ureditve. Hvala.

Predsednik \$loadr. France Bučar: Hvala lepa. Namreč jaz vas oporzarjam na tole. Zdej gre za načelno razpravo da ali ne. Tudi ne glede na to kako se bomo mi odločili, moramo v naslednji fazi iti skozi vse t emandmaje, ker se lahko zgodi namreč, da bo ker o ostalih odloča skupščina. Če bo skupščina se odločila, da gremo v to, mora biti seveda naša komisija pripravljena, da pove stališča posameznemu amandmaju. Zato, ta posel nam ne uide v nobenem primeru. Jaz hočem samo to načelno, da s o teh stvareh izjasnimo.

dr. Rajko Pirnat: Hvala lepa gospod predsednik. Jaz se najprej opravičujem za zamudom, ampak ob istem času sem imel sejo odbora izvršnega sveta, in sem moral biti pristen.

Najprej o tem nečelnem vprapašanju. Jaz mislim, da pristanek k obstoju amandmajev, to da sploh damo sogalsje za spreminjanje ustave ne involvira pravno primarnosti zvezne ustave. Ker če bi se postavil na tako stališče, potem že prejšnjim amandmajem s tem da jim ni slovenska skupščina dala soglasje pomeni da jih štejem za primarne. Iz razlagovanja, ki ga bom poveda v nadaljevanju štejem, da ni tako. Vendar pa je iz simbolnih razlogov to skrajno neustrezno, kajti, kot veste smo v svojem nastopanju v predvolilnem času poudarjali, da ne sme prihajati do sprememb zvezne ustave pred sprejemom nove republiške ustave in zato , neglede na to pravno komponento bi bilo po mojem mnenju zelo neustrezno pristati na kakršnokoli spremembo zvezne ustave. Je pa to še nustrezno iz drugega razloga. Če si prizadevamo za konfederativno ali konfederalno

ureditev Jugoslavije ali po mojem mnenju je to oboje treba hkrati upoštevati, torej za zagotovite popolne suverenosti Slovenije je treba upoštevati da je s takim, s tako usmeritvijo, s tako idejo obstoj zvezne ustave nezdržljiv. Konfederacija kot veste nastane z pogodbo z mednarodnim sporazumom in že s tem dejstvom, da pristanemo na sormembo zvezne ustave sprejmemo dejstvo, da sprejemao obstoj zvezne ustave kakršnekoli že mislim, pa da tega ne smemo. Torej, da je naša usemritev v principu nezdržljiva z obstojem zvezne ustave. Zato predlagam, da komisija se odloči in jaz podpiram to odločitev, da skupščina zavrne vse amandmaje, torej kakršnekoli spreminjanje zvezne ustave.

Ko pa sem že pri besedi bi še omenil svoj pogled na uveljavljanje konfederalnega statusa oz. suverenosti Slovenije na sploh. Osebnostno mislim, da si je potrebno pridobiti jv teh pogajanjih o novi ureditvi Jugoslavije en ustrezen položaj in da je ta položaj mogoče pridobiti le s tem, da doslendo štejemo pravne akte, ki sestavljajo republiški pravni sistem. Tako republiška ustava, kot republiške zakone n tudi republiške podzakonske akte za primarne pred zveznim.

To je tista izhodiščna točka, kje vsaj svoj pravni sistem spoštujem pred zvenim pravnim sistemom in sistem začnemo izgrajevati suverenost. Nedvoumno bo do nove ureditve moralo priti z nekakšnimi pogovori in jaz sem seveda zadnji, ki bi predlagal, da se sploh ne pogovarjamo, vendar moramo tudi upoštevati razmere v Jugoslaviji in zato zavračam vsakršno pogovarjanje v katerih bi prišlo do nekakšnih gnilih kompromisov v katerih bi mi odstopili od temeljnih zahtev suverenosti Slovenije. Te temeljne zahteve sem že toliko krat povedal, da jih ne milim povedati. Hkrati pa bi rad opozoril, da si ne bi preveč

optimistično predstavljal v kakšnih razmerah bodo ti pogovori potekali v današnjem Delu je objavljen intervju Tuđmana, ki pravi, da bo do konfederacije prišlo z soglasjem ali pa z enostransko odločitvijo in mislim, da si moramo na tako stališče postaviti. Hvale lepa.

Darja Lavtižar Bebler: Jaz bom skušala biti kratka ker se z nekaterimi razpravljajci, ki so se zavzeli za pragmatičen pristop strinja. Tudi predsednik dr. Bučar je rekel, da ne glede na našo načelo odločitev, bo ta ustavna komisija morala poručiti vse posamične amandmaje in da se temu deli ne bomo mogli izogniti. Mislim pa da je to za nas pomembno tudi zaradi tega, ker bi na taktičnem pristopu nekoliko pridobili, ali točneje rečno na času. Namreč, če bi mi kar na počez reli, da nikakor ne pristajamo na nikakršne spremembe in dopolnitve zvezne ustave, bi verjetno prekinili proces, ki teče v ostalih delih Jugoslavije, kjer nesporno dozorevajo razmere v smeri večje demokratizacije in vemo, da se tam tudi že približujejo odločitve za večstrankarski sistem za takšne volitve, kot smo jih mi že izpeljali. V kolikor bi te procese prekinili bi verjetno zbudili stare reakcije, odnose in stališča drugih delov Jugoslavije do nas. Mislim da bi v tem času, ki bi ga na ta način pridobili, lahko začeli pripravljati elemente bodoče konfederalne pogodbe in kar zadeva stranko, ki jo zastopam, pri nas je obveljall stališče, da bi bilo smotrno se zavzemati za sočasnost priprav, tako republiške ustave, ki mora biti primarna in originarna, hkrati pa seveda tudi elemente za bodočo konfederalno pogodbo. Nesporno pa je, da smo v Sloveniji zainteresirani za to, da bi uresničili in izpolnili tiste pogoje, ki so nedvomno potrebni za to, da bi Jugoslavija lahko vztopila v Evropo, se pravi, da bi prišli do pogojev za demokratično in strankarsko izvolitev zveznih organov. Vemo, da smo tudi mi za to zainteresirani. Sem za pragmatičen pristop in za čas, ki bi ga na ta način pridobili, da pripravimo elemente tudi za bodočo konfederalno pogodbo.

Danijel Starman: Jaz sem dolgo v tej hiši, izhajam iz prakse zato bom še bolj pragmatiče kot drugi in se zato.....

(GOVORNIK NI VKLJUČEN) Prvo bi rad opozoril, da sta dve napaki v mojih osebnih podatkih. Prvo je, da sem 9 let mlajši tukaj, kot sem v resnici, in drugo da sem proglašen za neodvisnega delegata, čeprav sem ves čas nastopal na listi Demosa. a Zato prosim, da se to popravi.

Materiali, ki smo jih včeraj dobili, Poročevalca pa že prej, meni ne zadostujejo za odločitev o tako pomembnem načelnem vprašanju, kot ga sedaj obravnavamo. Zakaj? Kot pravnik izhajam iz tega, da zvezna ustava obstoji. Res je, da ni spoštovana tako kot v tem pravnem redu pri nas in tudi vseh takih sistemih, ki je naš bil in je še v Jugoslaviji se ne spoštuje. Zato mislim da je potrebno preden bi tako odločitev sprejeli, dobiti analizo o tem ali je možno izvajati sedanji trend gospodarske reforme in prehoda na konfederativno pogodbo z obstoječimi ustavnimi rešitvami. Gre za to, ali so tu ovire, da se druge republike in pokrajine konstituirajo kot suverene, neodvisne in pluralistične enote bodoče konfederativne ureditve ali ne. Te analize nimamo in mislim da je ta analiza potrebna, da bi lahko konstituirali provizorij, jaz se stinjam s tem, da je treba Jugoslavijo kot provizorij pripeljati do konfederativne pogodbe. Ker po sedanjih korakih, ki smo jih imeli, ne gremo na ostre korake o deklaraciji o neodvisnosti kot so Litvanci in podobni sprejeli. Ampak po mojem mnenju za nek lahek prehod v konfederativno ureditev, ki je nesporen. In ta lahek prehod bi po mojem mnenju moral biti s tem, da se odpravijo ovire, če obstojijo, jaz jih danes ne vidim v zvezni ustavi. Zlasti pa z odpravo Zveznega zbora in s pripravo vseh tistih elementov, da bo že če bo prišlo do teh ustavnih amandmajev, sprejetih na strogo način, tudi brez posebnega glasovanja v zboru. Zato je moje izhodišče tako, da rabimo še dodatno analizo, ki bi jo morale strokovne službe

pripraviti, preden bi sprejeli načelno odločitev. Mislim pa, da materiali, ki jih obljublja Predsedstvo Slovenije o osnovah za konfederativno pogodbo, bodo že osnova za tak prehod oziroma z določenimi dopolnitvami konstituiranje tega provizorija, temeljita in dobra osnova za nadaljnje oblikovanje možnosti mirnega, lahkega in takega prehoda v konfederativno pogodbo.

France Bučar: Jaz se z vami v načelu strinjam, da bi bilo zelo koristno in dobro, če bi imeli analizo o tem, koliko lahko z obstoječo ustavo uresničujemo program, ki ga želimo realizirati

ki pa ga še nismo dobili predloženega s strani naše vlade to je točno, ne moremo niti o tem vprašanju niti tako razpravljati, drugič, pa moram reči tudi to, da na osnovi materialov, ki so tukaj predloženi se ne boste mogli izogniti temu temeljnemu vprašanju, da se odločite za tako rešitev ali drugačno, to presega vprašanje teh materialov in drugič, moram pa, ne kot polemično, da stvari pridejo do izraza v razpravi da se bo izoblikovalo precej jasno mnenje, ki se bo pokazalo kot huda politična dilema, namreč ali pripravljamo slovensko ustavo samostojno in šele za tem ali mogoče v procesu samem se tudi z referendumom odloči ali je Slovenija za konfederacijo ali sploh ni, ker to ne odločamo mi niti skupščina ampak bo odločeno z referendumom. Torej ali pa hkrati že pripravljamo tudi osnove za konfederalno pogodbo. Se pravi s tem smo prejudicirali neko vprašanje v katerem pravimo, da mora biti odločeno šele pozneje. Se pravi da je tukaj temeljno politično vprašanje na katerega samo opozarjam. Prosim Ocvirk ima besedo.

Mojmir Ocvirk: Hvala lepa. Temeljno vprašanje, ki ga je treba razrešiti, moj odgovor je približno takšen. Načelno v bistvu je bila, vsak kolikor jaz poznam predvolilne izjave Demosa je šlo za to, da se delajo takrat ko se delajo nove ustave, da se delajo najprej sloenska in potem jugoslovanska, tokrat se mi zdi, da gre za spremembo neke ustave, s katero ne vem, če imamo velike želje, da bi jo na eni strani spoštovali, na drugi strani da bi tudi za nas zelo veljala, tako da bi se seveda do tega tudi tako obnašali. Moj koncept je pač ta, da se strinjam s tem, kar je rekel g. Pirnat, da je treba uveljaviti primarnost slovenske ustave pred jugoslovansko, ne vidim pa razloga, da ne bi tiste koncepte, ki jih lahko napišemo v jugoslovanski in so tudi v slovenski tudi

tja zapisali. Kar se pa tiče sicer diskusije g. Pirnata pa bi tako rekel. Mislim, da je na nek način lahko ponudil tudi eno dosti dobro rešitev. Govorimo o tem, da je potrebno istočasno, če se odločimo za to, da gremo v spremembo te ustave, jasno povedati da Slovenci pa smo za konfederalizem in zakaj nebi na nek način formalno tudi zabetonirali stališče da slovenska ustava je primarna pred jugoslovansko. To pa je seveda stvar tudi nekega akta in v tem kontekstu pač ministrstvo ukrepa in nas bo rešilo marsikatere dileme. Hvala lepa.

Tone Anderlič: Glede na to, da sem že prej jasno povedal kaj mislim o tem, da ni dobro, da večkrat o tistem vprašanju se človek oglašaja bi se strinjal z vsem tistim, ki so pač rekli, da s tem ne prejudiciramo tudi spremembo odnosov oz. tako kot si jih mi zamišljamo in da svoj pravni red pred zveznim vsekakor spoštujemo in da se bi izognili tej težki delimi, da bi mogoče tudi nekdo imel slab občutek, da smo mogoče resnično rekli na hitro ali brez vseh podlag, ki bi mogoče bile potrebne. Zato predlagam, da vendarle slovenski IS, to pa se zna zgoditi v parih dneh, tam do konca tedna imamo lahko še enkrat ustavno komisijo, da da mnenje o teh zadevah, to kar je že g. minister rekel, da imajo že po resorjih pripravljeno. Istočasno od predsedstva naj se zaprosi, da pove, kaj je s temi najavljenimi platformami za konfederalno pododbo, ustavo itn., in da nekako ocenimo kaj to prehodno obdobje pravzaprav v vseh tej luči pomeni in da se na tej točki odločimo kaj narediti ali zavrniti ali ne. Mislim, da je to zgolj praktično predlagam, da ne bi imel kdo občutka, da je preglasovan ali ne vem kaj in to v neki želji, da bi to čimbolj za suverenost, da bi bil čimbolj za te opredelitve, v katerih se vsi strinjamo, slovenska

ustava, referendum itn., mislim, da tukaj je ta konsenz dosežen in mislim, da to ni več kot par dni, da se do teh stvari dokopljemo.

dr. Ludvik Toplak: Po vsem tem bi mogli videti, da smo si v mnogih točkah pravzaprav enotni, v nekaterih se morebiti razhajamo. Prvo kar se tiče izhodišča samega, ki je morebiti tudi filozofsko akseološkega značaja gre za izhodišče naravne suverenitete naroda in narodnosti. Drug, glede cilja, mislim, da smo si tudi enotni, da gre za konfederacijo, tretje, glede poti, nakazani sta bili dve, ali odcepitev ali osamosvojitvev, kar pomeni priznanje subjektivitete republike v dogovarjanju zlasti tudi z drugimi republikami in to bi bilo potrebno takoj intezivirati upoštevaje zlasti današnje trenutne razmere v Jugoslaviji. Četrta vprašanja, ki se nam odpirajo so večplastna. Gre morebiti, to je to kar je g. Potrč rekel objektivni interesi ali bi rekel interesi in

dr. Ludvig Toplak: ... in je treba oceniti in je treba videti, kateri so ti interesi in repi, kot pravi Potrč. Kulturnega, gospodarskega značaja, kateri so političnega značaja, bi rekli čisto upravno administrativnega značaja, pravnega značaja, domačega pravnega značaja, zlasti kar je bilo tudi nakazano, mednarodnopravni vidiki. In peto se mi postavlja vprašanje časa. Tako naše odločitve, dileme pred katero smo danes nesporedno postavljeni ali iti ali ne iti v diskusijo, in potem seveda v vseh ostalih vprašanj, na kar so tudi že bila nakazana. Menim pa da bi res bilo dobro za nas vse, pa tudi za navzven, in za naše nadaljnje delo, da imamo določena izhodišča Izvršnega sveta, ki so bila nakazana, da imamo predlog predsedstva Republike Slovenije glede republiške ustave, in morebiti ustreznih strokovnih inštitucij opredelitev, glede posledic na posameznih področjih. Ne glede na to, da jaz moram reči osebno za mene so izhodišča jasna cilji jasni in kar se mene tiče, tudi moram reči, poti so več ali manj opredeljene, s tem, da ostane vprašanje časa, ki ga je treba prilagajati razmeram, pa tudi bi rekel trenutnim razmeram v Jugoslaviji. Hvala lepa.

dr. France Bučar: Hvala lepa. Ni mi pa ostalo jasno vaše ustavno stališče, ali vi podpirate sprejem tega amandmaja, ali ste proti, to bi želel vedeti?

dr. Ludvik Toplak: Aha, tam je treba zelo selektivno. K amandmajem je treba zelo selektivno, glede osnovnega vprašanja ali sploh iti v razpravo ali ne, prvim, da bi morali imeti morebitno stališče Izvršnega sveta in predsedstva republike in to je lahko po moji oceni v par dneh

dr. France Bučar. .. kar sledi iz česar sledi, da vi sami smatrate, da ne morete opredelitit se.

LM/Skupna

dr. Ludvik Toplak: ja dobrom menim, da bi bilo dobro da bi ga imeli.

dr. France Bučar. Dobro, hvala lepa. Prosim. Juri Franko.

Juri Franko: Jaz svoje poglede bi izrazil postavil že v prvem nastopu, ampak ker je še razprava v 8. točki s tem pa ali se določimo ali bomo sodelovali v tej razpravi ali ne, mislim, da je z vidika osebnih interesov vseh nas bi bilo lepše če se ne bi sodelovali vsako poletenje na .. plaže, in bi bilo boljše, če bi razbremenili takega dela, vendar ker sta dve opciji nasproti in jih je lepo predstavil kolega Pirnat, predvsem politične narave, ali bo tale konfederacija plod konsensa ali bo konfederacija rezultat enostranskih odločitev. Predsnik hrvaške Tudžman je najavil tako možnost tudi ne, postavil je obe možni opciji, mi pravzaprav pa razpravljamo o tem, danes se tu odločamo ali se bomo strinjali z enostransko odločitev ali se bomo strinjali s tem, da delujemo na dveh tirih, kar ne izključuje kot sem že poudaril možnost, da pridemo do referendumoma možnost, da mi izvedemo tudi postopek za republiško ustavo pred zvezno in obenem delujemo tudi na zveznem nivoju s tem, da skušamo vplivati kot sedaj je uspela vplivati Slovenija.

Namreč situacija zadnjih mesecev je postala uvodnejša, postala uvodnejša, ker Slovenija je znala delovati na dveh tirih, brez da bi za to bila sklicofrena. Mislim, da lahko nadaljujemo saj v isti smeri ker gre pravzaprav za odnos do političnega realizma. Političnega realizem narekuje to, da mi o teh amandamjih razpravljamo in da te amandmaje skušamo kot sem prej rekel selektivno tudi podpreti oziroma zavrnuti. Zato jaz še

LM/Skupna

enkrat poudarim, zdaj ne vem ali komisija odloča na podlagi konsensa ali na podlagi večinskega glasovanja. To mi ni jasno.

dr. France Bučar. Jaz mislim,

Predsednik dr. France Bučar: Jaz mislim, da sploh ne bi glasovali, da bi komisija poročala da so bila o tem vprašanju mnenja deljena. in jaz mislim, da pravzarpav zadostuje, če mi zaenkrat vsaj prosecualno ugotovimo, da so glede tega vprašanja bila mnenja delejan ne ostro sicer polarizirana venadle so razudeljena in če to poročamo je zadosti. Mogoče samo v disisuji zlasti o podrobnosti itn. še pokazalo, da je koncem koncem tudi to načelno vprašanje lahko spreminjamo, pe ne bi sedaj definitivno zaprli in zapečatil.

_____ : Predsednik mislim, da bi kazalo bolj na (se ne sliši), mislim, da bi kazalo bolj naglastii to, da imamo zelo veliko skupnega in veliko več skupnega zlasti kot pa deljenih mnenj.

Predsednik dr. France Bučarleo: No ja ampak tukaj ne gre za neko deklarativno opredeljevanje, tukaj gre za odločanje o predlaganju zelo konkretnega vprašanja ali za ali proti, tukaj lahko ocenimo, da so pačl mnenja bila v določeneni meri razdeljena.

Andrej Magajna: No mi smo že danes rekli, da ne bi pregledovali posamezne predloge, ampak da se moramo načelno opredeliti se pa meni tu postavlja vprašanje ali mi lahko načelno danes o tem odločimo da ali ne k pristopu, preden gremo k selektivnem pregledu teh vprašanj.

Jaz bi na to narkatko tako odgovoril, verjetno če izhajamo čisto iz pragmatičniuh razlogov morda bi najdli kot sem že rpej omenil s področja pluralizma lastnin zemljiškega maksimuma neke predloge, ki bi jih lahko brez nekih posledic tudi za našo konfederativno ureditev sprejeli, se pa tukaj psotavlja vprašanje, ki ga je že Rajko Pirnat psotavil, tudi če ugotovimo

neke predloge, ki bi jih lahko brez posledic za našo suverenost sprejeli, vprašanje te simbolične politične narave.

Torej tudi s tem če nek del amandmajev sprejmemo v bistvu smo v bistvu tisto naše načelno politično stališče, da ne gremo v nikakršna pogajanja, nikakršno sprejemanje pred sprejemom ustave tudi take, ki bi jih eventuelno jih lahko brez posledici nekih pragmatičnih posledic sprejeli in dejansko se meni psotavlja to simbolično, politično vprašanje kot zdaj ključno in če bi se jaz do tega opredelil se mi zdi, da je to tudi pomembno vprašanje in ne bi šel k tem pristopom tudi če bi najdel posamezne predloge, ki bi jih lahko.

Tone Peršak: Zelo na kratko. Vprašanje je v bistvu bilo ocena ali ni s pristankom na to razpravo in s pristankom na eventuelne psoamezne amandamje v bistv udajemo, potrjujemo prioriteto zvezne ustave.

Mislím, da v principu jo. Namreč zakaj? Mi s tem, ko na določene amandmaji bi pristali bi po vseh opredelitvah, ki so bile v Sloveniji izrečene ponovno prenesli nekatere pristojnosti na zvezno ustavo. Dali bi zvezni ustavni nekatere pristojnosti oz. bi želeli če tako rečem do tele opredelitve, ki so bile v Sloveniji sprejete potrditi na zvezni ravni in bi s tem na nek način priznali to nadrejeno zvezne ustave, to seveda z orpedelitvijo za konfederacijo ne gre skupaj. zame je še enkrat povbem v enem stavku vprašanje na kakšen način regulirati, da bom tako rekel, primarnost republiške ustave in republiške zakonodaje za katermo smo se vsi opredelili načelno za vse.

Predsednik dr. France Bučar: Torej hvala za to dodatno precizacijo problema, ampak vendarle bi jaz apeliral na to, da če

smo se enkrat za neko stvar opredelili, da se ne bi ponavljali čisto iz racionalnosti in časa.

Ivo Bizjak: Torej, jaz bi zadevo z enega drugega vidika začel, ki pa je tudi že bil omenjen. Namreč vprašanje ali sporedno pripravljati konfederalno pogodbo republiški ustavi. Namreč menim, da tako pripravljanje je smiselno oz. vsaj ugotavljanje kakšna bi lahko bila, ker menim, da na referendum ne moremo priti samo z odločitvijo konfederacija - odcepitev ampak s tem, da ljudem pokažemo oz. si nalijemo čistega vina o tem pod kakšnimi pogoji smo v konfederaciji oz. nismo v konfederaciji.

Če pa iz tega izhajamo, torej to pomeni, da se bomo morali pogovarjati o rešitvah, da bodo morali ti pogovori biti dokaj intenzivni, da sploh ugotovimo kakšni pogoji so, torej izhajajoč iz tega, da smo vsi enotno in trdo opredeljeni za konfederacijo kot prvo rešitev in pod b) za povsem samostojno življenje no in iz tega razloga menim, da ne bi bilo dobro prezgodaj zapirati vseh vrat in da bi sicer menim prav tako kot nekateri pred mano, da bi bilo dobro, da se definitivno odločimo o tem ali gremo sploj v razpravo na osnovi še kakšnega dodatnega podatka, ki naj osvetli tista vprašanja kot je prej gospod Pukl rekel.

Niti če zavrremo nič kaj dosti ne dobimo ne izgubimo, niti če gremo v razpravo je spet podobna scena, ampak pač da vidimo ali ima mogoče IS kakšne dodatne argumente, ki bi v tem tehtanju prevagali in sicer pa osebno menim, da samo razpravo o teh amandmajih po mojem mnenju, ki pač ni pravniško mnenje ne dajemo nikakršne prednosti zvezni ustavi oz. da se tukaj še ne rpegrešimo, to je pač moje osebno mnenje.

Glede samega vstopa v razpravo se strinjam s tistimi, ki so rekli, da počakamo na mnenju IS.

Zdravko Zabukovec: Jaz sem se med prvimi javil k diskusiji, pa sem bil tudi zelo kratek. Sedaj bi moral par stavkov o tem, zakaj sem se tako odločil. Odločil sem se za selektivni pristop, pa vendar za obravnavo. Verjetno ni sporno, da vsi tukaj v tej sobi smo z namenom koristiti Sloveniji, oziroma da imamo cilj suverene Slovenije. Odprto pa je vprašanje, kako v času do takrat, saj mednarodno-pravno še nismo priznani. V tej krogij je subjekt še vedno Jugoslavija. Meni se odpira vprašanje ne samo ustave ampak veljave celotne zvezne zakonodaje. Ali jo lahko postavimo iz veljave iz uporabe. Nadalje se odpira vprašanje, kakšne življenjske posledice se lahko pojavijo na najrazličnejših, da ne rečem na vseh življenjskih področjih, ker smo povezani. To je treb oceniti pred dokončno odločitvijo. Če to moramo, potem to naredimo. Skrajšali bomo pot. Treba je naročiti nam zveznim delegatom, da se ne bi brez potrebe udeleževali sej zvezne skupščine. Ker zvezna skupščina je zakonodajni organ, ki postavlja zvezne zakone. In če jih postavljamo iz velje, potem je to delo brezplodno. Rad bi opozoril da sedaj popravljamo nekdanjo hudo kazensko zakonodajo in da so doseženi precejšnji uspehi na tem področju, da o gospodarski sferi ne govorim. Odprto je vprašanje, kaj nastane. Ali je to skupščinska kriza v tej federativni državi. Če je skupščinska kriza, ali nam bo ta koristila ali škodila? Namreč v zvezni ustavi so določila, ki dajejo precejšnja pooblastila zveznim izvršnilnim organom, tako po eni strani vladi kot predsedstvu. Tu zadaj je potem vojaška sila. Mislim da so to dokaj resna vprašanja. Če ocenimo da tega ne moremo, je primerno da selektivno obravnavamo amandmaje tako kot sem predlagal prej. Zakaj? Da damo soglasje k tistim spremembam, ki vodijo k našim ciljem oziroma nas k njim bližajo. Ali z drugimi besedami, da neustrezno ustavo napravimo manj

neustrezno. Ob tem pa nadaljujemo z našimi cilji. Taka je moja vizija tega problema.

France Bučar: Lahko zaključimo to splošno razpravo s to načelno ugotovitvijo, da so bila o tem temeljnem vprašanju mnenja deljena pri čemer končno stališče pustimo odprto, ker se bo morda lahko iskristaliziralao še v razpravi o podrobnostih. Se lahko zadovoljimi s tako konstatacijo. Kar se tiče drugega vprašanja, ki ste ga vi načeli gospod Zabukovec, to je vprašanje naše delegacije. To je eno od vprašanj, ki ga bomo morali kot posebno točko v okviru te naše komisije tudi se bomo morali za neko jasno stališče odločiti, pri čemer že sedaj opozarjam, da odločitev o tem involvira zelo težko oziroma pomembne posledice, ki so neodvisno od tega ali mi gremo v to razpravo. Če se s tem vsaj načelno strinjamo, potem bi to razpravo zaključil in bi predlagal, da gremo če menite da gremo lahko naprej na konkretno obravnavo posameznih amandmajev. Potem bi šli po vrsti.

Miran Potrč: Nimam nič proti. Bojim se, da bo zelo neproduktivno delo.

France Bučar: Zakaj?

Miran Potrč: Zaradi tega, ker če ne bomo nekaj mnenj vnaprej o katerih bomo lahko govorili za ali proti, to je dobro ali slabo, potem bo, računajte s tem, po vsakem amandmaju recimo vsaj četrta te razprave, ki bo sedaj in na koncu, boste ugotavljal kar ste zdaj moral ugotoviti, ne vem če nam bo to kaj koristilo. Nimam nič proti. Jaz sem pripravljen do večera, bojim pa se, da je to zelo nepripravljeno.

Predsednik dr. France Bučar: Ja no bomo morali v vsakem primeru, jaz smatram v vsakem primeru bomo morali narediti jasno opredelitev do slehernega amandmaja, ne glede na to kao se mi zdele stinjamo ali ralikujem, ker ponavljam zgodi se lhako, da bo skupščina odločila ja gremo v podrobno razpravo o amandmajih. In moramo imeti stališča potem.

Miran Potrč: Bomo moralidati. Samo moje vpršanje je opozorilo je da bo razprava lažja, če bomo neka stališča v naprej imeli od izvršnega veta, kogarkoli Peršak je v neki fazi Govoril o nekem ožjem sestavu skupine, ki bi naj določene stvari pripraviljala. Bojim se da zdej razprava po posameznem vprašanju bo pač stališče vsakega posameznika, ki nam ne bo v korist. Nimam nič proti, da tko sejo vodimo.

Predsednik dr. France Bučar: ... vpršanje čisto jasno psotavimo, kot odprto vpršanje, ali smatrate, da moramo imeti za razpravo o posameznih amandmajih že v naprej tudi določena pismena stališča Izvršnega sveta ali kogarkoli drugega še.

Kolešnik Cilir: Jaz bi samo tole rekel in bi se, jaz se strinjim s tem kar je gospd Potrč rekel. Namreč gre preprosto za to, ker ta stališčas o izredno pomembna, ker smo videli, da smo se v nekaj stvareh le razlikovali, če prav gre za samo pot. In če gre tudi za samo pot je jsano odločitev. Normalno je nekatri smo pač zato, da ta provizor ostane kot je trenutno, ker nam ne more nič kaj več škodovati kot nam do zdej škoduje tudi tuste beesede okrog tega kaj se bo zgofdilo če smo proti, da bodo pač ukrepi bolokade in podobne zadeve, milsim, d ato ne bo se zgodilo in da tudi druge republike ne bodo zaraditega, če smo mi prtoi zaustaveljene v svojem demokratičnem razvoju. Prav zaradi tega poudarjam, da je danes le važno vpršanje, da se mi dogovorimo za

končno stališče kaj in kam hočemo. Ker če se tega danes ne dogovorimo, se bo to zgodilo kot je gospod Potrč rekel, da bomo vsak imeli svoje stališče pri vsakem amandmaju in da potem ne bomo prišli do tistega kar želimo prideti. To se pravi, da se o nobenem amandmaju danes ne bomo mogli dogovoriti.

Zdej veliko vas je izreklo potrebo, da neki organi, Izvršni svet ali še drugi dajejo prvo svoje mnenje potem pa da se o tem razpravlja, tudi to je eden od razlogov, da danes ne bomo mogli prideti do tistega rezultata v kolikor se skupščina odloči, da damo pristanek in bipolar morali se odločati o amandmajih. Pa lai v konkretnu ali pa v selektivnem, čisto vseeno.

Predsednik dr. France Bučar: Hvala lepa. Še kdo. Peršak prosim.

Tone Peršak: Jaz bi na ustavni komisiji rad bi ... Jaz bom torekel. Jaz sem si recimo amandmaje tako kot so predlagani razdeljujem v tri skupine. Ampak ocena posamezne skupine je seveda je odvisna točno od odločitve te generalne.

Namreč če se mi odločimo, oz. če se pač z večino ali v ustavni komisiji ali v skupščini sprejme, da se neglede na pomisleke, ki smo jih pač nekateri gre v ta amandmajski postopek, oz. da se sodeluje v njem še naprej, potem je seveda nekatere amandmaje ocenjevati to kot je prej rekel gospod Bukovec, da pomenijo določeno liberalizacijo, gecimo v gospodarskem sistemu, da pomenijo določeno sproščanje na področju človekovih pravic in državljanskih svoboščin in kot je mogoče iz tega vidika ocenjevati kot sprejemljive, če prav smo s tem po mojem mnenju pristali na nek presedan. Z mojega stališča.

Potem so tuki amandmaji, ki so že pri opredelitvi za konfederacijo nesprejemljivi.

In tretja skupina, ki so po moje sploh ne sprejemljivi, zaradi tega, ker v nastorju z vsemi dosedanjimi stališči, tudi če bi ostajali pri opredelitvi za federacijo tako občutno povečujejo pristojnosti federacije, pomeni določeno centralizacijo in tako naprej, da tudi do sedanji opredelitvah ne morejo iti sozi. Ampak kot pravim ocena sama po sebi je odvisan od tega kar .. odločitev, zato je najbrž potrebno najprej priti do tega stališča. Zdi se mi, da bi sicer počeli vendarle do neke mere bi rekel ne bom rekel jaslovno delo ampak šeli bi se v neko strokovno delo brez pravega colja. Razpravljali bi akadmesko kaj kateri amandma pomeni. Pri tem, d bi recimo nekatri bi razpravlatli, tako rečem, za v najprejšnjo odklonitvijo in tako naprej, zdi se mi to moramo reči smiselno, želel bi si najprej to osnovno opredelitev potem se lahko naprej pogovarjamo.

Vitodrag Pukl: Hvala lepa. Ocenjujem veste, da bi pri teh amandmajih oz. soglašam s tistim, ki menijo, da je boljše, če bi mi dobili ena stališča in sicer morda, da bi izvršni svet k vsakemu amandmaju dal svoje stališče, morda skupine delegatov, da bi pripravile svoja stališča

Vitodrag Pukl (nad.): čeprav menim, da ni v vzročni zvezi naše osnovno stališča obravnavamo sploh te amandmaje ali jih ne obravnavamo za obravnavanje samih amandmajev, ker komisija ne bo dokončno o tem odločala in mi moramo na vsaj način vsak amandma obdelati in stališče komisije do vsakega amandmaja sprejeti. Če bo soglasno ne bo soglasno, ker moramo to ponuditi skupščini.

Predlagal bi pas, ker menim, da sta še dva diskutanta precej utemeljeno obrazložila stališče, da bi vsako obravnavanje bilo prezgodaj predlagam, da bi res predložili obravnavanje po posameznih amandmajih in prosili IS, da da stališča in sicer analitična stališča do vsakega od amandmajev v smeri kaj bi to pomenilo za naš položaj in pa za morebitne posledice ustavno pravne posledice morda tudi ekonomske posledice.

Če nima nihče proti temu predlogu, prosim bi samo omejil razpravo samo na ta predlog moj.

dr. Ludvig Toplak: In da predsedstvo republike poda izhodišča za republiško ustavo.

Vitodrag Pukl. Hvala lepa. Predsedstvo Republike bo podalo izhodišče verjetno že v kakem tednu dni za republiško ustavo, tako je vsaj dogovorjeno, da bo še rpavočasno dostavljena delegatom in da se bo lahko obravnavala ali na tej seji skupščine, ki bo predvidoma 2. julija oz. na eni od naslednjih sej, porva bo predvidoma že kakih 14 dni po seji 2.

Ponivil bi moj predlog, da počakamo z obravnavanjem do stališča IS in še do dodstave osnutka nove slovenske sutave. Če bi ta sklep bil spremenljiv bi prosil, da bi morda uvrstili na dnevni red vprašanje glede katerega je bilo treba čimprej zavzeti stališče.

Gre za našo delegacijo v Zboru republik in pokrajin. Mislim, da smo jim podaljšali, da jim je prejšnja skupščina podaljšala mandat do konca julija, popravte me prosim gospod Potrč če nimam prav do konca julija. No tu se bo treba odločiti ali bomo šli v volitve novih delegatov ali pa enostavno po mojem je ustavno pravna podlaga v podaljšanju mandata, ki je bila sprejeta na zvezni ravni, da bi tem načinom delegatom podaljšali mandat enako, kot je to storila zveza do konca leta. Tu je ta dilema, moje osebno mnenje je sicer, da bi zaradi kontinuitete in zaradi pravzaprav delovanja teh delegatov, ki za katere zaenkrat vsaj nimamo kakih pripomb in ki sodelujejo s skupščino, da bi bilo morda premisliti o tem, da bi jim podaljšali mandat do konca leta, to se pravi enako, kot imajo mandat mislim ostale republike. O tem bi odpr razpravo. Prosim.

Miran Potrč: Gospod predsednik, brez zamere. Samo zaradi precizacije za delegate v zveznem zboru gre ne v zboru republik in pokrajin.

Vitodrag Pukl: V zveznem zboru, ja pardon. Pardon ne ne Zbor republik in pokrajin bi.

Miran Potrč: Smem? Tako kot ste vi vprašnje psotavil, zato sem hotel to že precizirati je šlo za delegate v zveznem zboru, ker glede delegatov v Zboru republik in pokrajin se mi načelno nimamo kaj opredeljevati. mi jih lahko izvolimo kadar se bomo zato odločili in če bomo to naredili 2. julija bo 2. julčija, če 31. decembra pa 31. decembra. Oni imajo, so izvoljeni in mi imamo pravico se samostojno odločati kdaj bomo volili.

Glede delegatov v zveznem zboru bi se pa morali pogovarjati, ker tam pa gre za različen pogled in odločitev naše skupščine od zvezne skupščine, tam smo mi podaljšali mandat do

31. in izkorišča prioritete republiške ustave pred zvezno, ker to ni neka novost, ki jo zdaj privajamo ampak smo jo že nekaj časa uveljavljali in hkrati v zvezni skupščini je bilo pa odločeno, da ustavni zakon oz. tista sprememba velja tako, kot velja. To bi se morali odločiti. Jaz nimam nič proti, da danes o tem govorimo, samo še enkrat kot sem pri besedi, sam en stavek.

Gospod podpredsednik jaz sem tudi, samo jaz nisem imel nič zraven, ko se je vabilo delalo in najbrž tudi v bodoče ne bom imel, ampak lepo prosim vsaj na dnevni red dajte stvari, o katerih se odločamo če že ne dajete nobenih materialov, ker zdaj pa ko ni na dnevnem redu pa tako na hitro ne vem, če je kdorkoli imel priliko sploh kaj razmisliti o tem, ekr vidimo zdaj, da niti vsi ne vemo zakaj gre.

_____ : Hvala lepa. Najprej se zahvalim za korekturo. Verjetno je prišlo do kratkega stika med našo strokovno službo in med nami, mi smo pač hteli da gre za delegate zbora republik in pokrajin. Če je ustvna podlaga za to, da lahko sami odločimo kdaj bi te delegate menjali, o tem sploh ne bi bila razprava. Tudi za zbor splošni zbor, ta razprava ni tako nujna in bi zato bi se opravičil ker to ni na dnevnem redu, načeto je vprašanje, prosim, da bi o tem vsi razmislili in bi morda na eni izmed naslednjih sej zasegli stališče komisije, gospod Anderlič se je javil.

Tone Anderlič: Jaz sem za to, da do naslednje seje razmišljamo tak kot so oblikovana, vendar bi rad zaradi vprašanja, ki neprestano visi v zraku in kot da nekatere moti, druge pa veseli, da je ta mandat podaljšan, eni bi radi čimprej razrešili, tudi na DPZ je bil sprejet sklep zadnjič, v bistvu pa gre za to. In to je tolmačenje, ki mislim, da bi ga veljalo mnenja, da z zveznim ustavnim zakonom je bil podaljšan mandat, slovenska skupščina in zboru republik in pokrajin in zveznemu zboru. Slovenska skupščina je pa sprejela stališče, da do 31. julija ne velja za naše na kar se naj dogovarjamo naprej. Nova skupščina naj se odloča ali bo zamenjala ali na novo volila, ker ne gre za nobeno odstopne izjave, ampak gre za normalno proceduro. Podlaga v slovenski ustavi pa je da toliko časa dokler slovenska skupščina ne izvoli nove delegacije, ima stara mandat. Jaz govorim tudi zaradi tega ker preprosto ti možakarji ki tam v tej delegaciji delajo so stalno pod neko prisijo, enkrat na zbor in stališče, drugič v časopisu se kaj prebere in tak naprej. Gre pa le za posel in za obravnavo nekaterih stvari, ki so v proceduri po pol leta eno leto in tako naprej. Na neki točki je

LM/Skupna

treba reči, poslušajte boste do septembra ali do 31. julija za to, da se ve kako nastaviti razpravo v odborih in pa sploh zdajle ko bo precej sistemskih sprememb in vse kar se pripravlja. S tega vidika bi jaz ostal pri tem tolmačenju, ki sem ga podal. Upam, da je bilo ta pravo in da je bilo deljeno razrešil, in da istočasno razmišljamo tako, kot ste rekli, kdaj pa naj se na naslednji ustavni komisiji pripravi neka podlaga za to, na kakšen način, do kdaj bomo te stvari opravili. Hvala lepa

_____ : Hvala lepa. Menim, da je do obravnavanja sploh prišlo zato ker sem strokovne službe opozorile, da je potrebno obravnavanje, ni pa daleč od tega, da bi kaka želja bila po horuk menjavah, zlasti ker dejansko ni v kratkem času ni mogoče pripraviti toliko delegatov za prevzem te funkcije pa tudi kontinuitete ne bi bilo. Tako da verjetno je ta bojazen precej odveč. Bomo pa o tem razpravljali, tako da bodo naše predstav..... dobro, gospod Peršak.

Tone Peršak: Tone Peršak. Rad bi to rekel, mislim, da skupščina Slovenije 2. julija morala neko stališče zavzeti v zvezi z volitvami delegatov v zvezni zbor. Jaz mislim, da bo glede na vse ostalo, kar smo doslej govorili tudi o prvem delu te diskusije današnje, verjetno to stališče v tem smislu da se pač pristane na to podaljšanje mandata do 31. decembra. Ker v nasprotnem primeru 2. julij že skrajni čas za volitve, če vztrajamo mislim za razpis volitev, ne že ni že celo zamujeno. Glede na to, da je prejšnji sklep prejšnje skupščine je slovenskega vidika tem delegatom podaljšan mandat do 31. julija. Mislim, da smo to v principu že zamudili in da bo vse kar bo bo v bistvu treba sprejeti sklep, da se pač pristane na zvezno podaljšanje do 31. decembra kar bo na nek način tudi v skladu

najbrž toliko o čemer diskusijo o ustavnih amandmajih, ker če mi volitve razpišemo, moramo razpisati v zveznem zakonu, to pomeni, da moramo pristati na te amandmaje in to zelo hitro in tako naprej, če hočemo, da te volitve po starem sistemu, ki vključuje SZDL ki v Sloveniji sploh ni več. In tako naprej. Skratka te stvari so med sabo povezane, ne.

Drugo, problem je delegacija v zboru republik in pokrajin. Ta je bolj, tega smo nekateri vsaj gledali pragmatično da tako rečem. To delegacijo res lahko izvoli skupščina kadarkoli. Najbrž do 31. decembra. Ampak zdaj problem je v tem, da je neko stališče po mojem tudi treba zavzeti zelo kmalu, jasno. Nmareč zakaj, to so delagati profesionalci, te ki so bili doslej, so profesionalci, in ti ki bodo bodo profesionalci, ti ljudje, ki bodo izvoljeni potrebujejo nek določen čas, da uredijo te zadeve in ti ki ne bodo več delegati, seveda tudi potrebujejo nek določen čas, da ne bomo jih naenkrat na cesto postavili. In zaradi tega je to stvar na nek način uskladiti. Mi smo se z delegacijjo predstavniki delagacije vsaj nekateri pogovarjali, in oni so rekli, da po njihovi oceni bi bilo dobor, če bi oni to opravljali še do konca septembra. Hkrati pa so rekli, tudi to, da bi bilo dobro to novo delegacijo izvoliti pravočasno

Tone Peršak (nad.): zato, da se lahko vsaj en mesec oni nekako delajo skupaj, da hodijo novi delegati z njimi na seje odborov, da vidijo kako stvar funkcionira, da se vpeljejo v problematiko, to kar je rekel pred Tone Anderlič. Zaradi tega, glede na to, da bodo predvidoma avgusta parlamentarne počitnice in če hočemo zagotoviti enomesečni prilagojevalni rok, iz tega sledi, da bi morali to delegacijo konec julija izvoliti.

Vitodrag Pukl: Saj naša komisija se bo pred zasedanjem gotovo sestala, se pravi drug teden in bomo to vprašanje, ki smo ga sedaj izven dnevnega reda načeli. Po tem ko se boste po strankah posevtovali, poskušali enotno stališče doseči. Seveda ne gre za bistvena vprašanja, da bi se tu kopja lomila.

Če nima nihče več, bi se zahvalil za udeležbo in bi 1. sejo ustavne komisije končal. Hvala lepa.

Seja je bila končana ob 11.15 uri.